

₹15/-

Hansti Duniya (Punjabi)

Vol. 41 No.2 February 2017

ਹੋਮਡੀ ਦਨੀਆ

Vol. 41 • ਅੰਕ 02 • ਫਰਵਰੀ 2017 • Pages : 52

(ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ)

Also published in Hindi, English & Marathi

C.L. Gulati,
Member Incharge Magazine

Printer & Publisher Radhey Shyam, on behalf of Sant Nirankai Mandal, Delhi-9, printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II, NOIDA - 201305 (UP) & published at Sant Nirankari Satsang Bhawan, Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

Chief Editor :
Harjeet Nishad

Editor (Honorary)
Sulekh 'Sathi'

Email: editorial@nirankari.org

Ph.: 011-47660200

Fax: 011-27608215

Website: <http://www.nirankari.org>
kids.nirankari.org

Subscription Value

	India/ Nepal	UK	Europe	USA	Canada/ Australia
--	-----------------	----	--------	-----	----------------------

Annual	Rs.150	£15	€20	\$25	\$30
--------	--------	-----	-----	------	------

5 Years	Rs.700	£70	€ 95	\$120	\$140
---------	--------	-----	------	-------	-------

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

ਸਤੰਤਰ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਰੀ	10
ਹਾਸਾ-ਖੇਡਾ	16
ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਚੰਗਾ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	36
ਜਨਮਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ	38
ਕਦੇ ਨਾ ਕੁੱਲੇ	42
ਚਿੱਤਰ ਪਹੇਲੀ	50

ਚਿੱਤਰਕਥਾਵਾਂ

ਬਿੱਟੀ	20
ਦਾਦਾ ਜੀ	46

ਕਹਾਣੀਆਂ

ਟਿੱਬੁ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ

- ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਅਤੇ ਮਧੰਕ ਮੇਰ

- ਹਨਜੀਤ ਨਿਸ਼ਾਦ

ਸੱਚਾ ਸਨਮਾਨ

- ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜੈਨ

ਹੀਰੇ ਦਾ ਮੁੱਲ

- ਜਸਵਿੰਦਰ ਹਰਿਆਣੀ

ਬੱਚੇ ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਧੀ

- ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਰ

ਸਿੱਖਿਆ

- ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ

6

11

24

30

40

44

ਰੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

- ਜਸਵਿੰਦਰ ਸ਼ਾਇਰ

ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਜਾਓ

- ਬਿੱਕਰ ਮਾਣਕ

ਆਉ ਲਗਾਈਏ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਟੁੱਖ

- ਰਣਜੀਤ ਆਜਾਦ

ਤਾਰੇ

- ਬੂਟਾ ਖਾਨ

ਵਿਚ ਥਸਤੇ ਉਡੱਲ ਪਤੰਗਾਂ

- ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ

ਦੋਸਤ

- ਸੰਦਰਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

5

18

28

33

35

43

ਬਚਪਨ ਲਈ ਮੁਸੀਖਤ ਭਾਰੇ ਥਸਤੇ

- ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ 08

ਕੋਢੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਚੁਸਤ

- ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 26

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ

- ਪ੍ਰੇ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 29

ਸਟੈਂਡੋਪ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

- ਪ੍ਰੇ. ਪਗਜੀਤ ਸਿੰਘ 31

ਪਪੀਤਾ ਇੱਕ ਫਾਇਦੇ ਅਨੇਕ

- ਪ੍ਰਿਵਾਂਗੀ ਝਾਬ 32

ਰੇਗਿਸਟਰਨ ਦਾ ਜਹਾਜ "ਊਠ"

- ਹੁਹਪੀਤ ਸਿੰਘ 34

ਬੋਚਿਆਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਭੋਜਨ "ਦੁੱਧ"

- ਸੁਨੀਤਾ ਗਾਬਾ 39

ਦਿਆਲੂ ਨਿ਷ੁਟਨ

- ਦਿਨੋਸ ਦਰਪਣ 45

ਉਤਸ਼ਾਹ, ਉਮੰਗ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ

‘ਆਇਆ ਬਸੰਤ ਪਾਲਾ ਉੱਡੰਤ’, ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਅਕਸਰ ਇਹ ਅਖਾਣ ਬਸੰਤ ਰਿਤ੍ਤੁ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਝ ਮੌਸਮ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਸੰਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਲੜ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਜੋ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੈਂਦੇ ਮੁਰਝਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪੱਤੇ ਝੜ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਮੁੜ ਹਰੇ ਭਰੇ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ; ਨਵੀਆਂ ਕਪੋਲਾਂ ਉਗਾਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਹਰਿਆਲੀ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਸੰਤ ਨਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਬੱਚਿਓ! ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਅਰੰਭ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਨਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪੜਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕੋ। ਜੇਕਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਆਲਸ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖਾਸ ਯਾਦ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ, 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਦਿਵਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੇਸ਼ਨ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਦਾ ਢੰਗ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੜੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ, ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਹਿਯਾ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾਈਏ। ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਆਰ, ਮਿਲਵਾਤਣ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਹੀ ਦਿਤੀ। ਇਸਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਅਪਨਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣਾ ਸਾਰਥਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ‘ਸਫਾਈ ਮੁਹਿੰਮ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਸਫਾਈ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੀ ਲਗਨ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਗੇ ਤੋਂ ਅਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਅਪਣਾ, ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੈਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ੴ ਸੁਲੇਖ ਸਾਥੀ

ssathi_2007@yahoo.com

ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਖੇਡਣ ਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿਆਲ
ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਟੀ.ਵੀ. ਵੇਖਣ ਦਾ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ
ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੱਕਣਾ ਹੈ ਰੋਗ ਭੈੜਾ
ਟੀ.ਵੀ. ਵੇਖਦੇ ਗਹਿਣਾ ਉਮਰ ਸਾਰੀ
ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਹੁਣ ਨਿੱਤ ਉਠੁੱਚੇ ਕੇ ਪਤਿਆ ਕਰੋ
ਨਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲਤਿਆ ਕਰੋ
ਕਰੋ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ
ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਪੜਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਚਿੱਤ ਲਉਂਦੇ
ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਨੇ ਉਹ ਬੜਾ ਪਛਾਉਂਦੇ
'ਸਾਇਰ' ਅਨਪੜ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਮਾੜੀ
ਕਰੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

❖ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ

ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਅਤੇ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਸਨ। ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਬਿਲਕੁਲ ਆਸ-ਪਾਸ ਸੀ। ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਖੰਡਰ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਆਲੂਣਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਆਲੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੱਪਲ ਵਾਲੇ ਕੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਧਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਨੂੰ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਵਿਓਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਹਿਜਤਾ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੰਕੂ ਹੱਕਾਰ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਿੰਕੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਬੰਟੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਦੁਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਪੁੱਪ ਤੋਂ ਬੱਚਣ ਲਈ ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਆਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਅਪਣਾ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ। ਬੰਟੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਣ ਤੇ

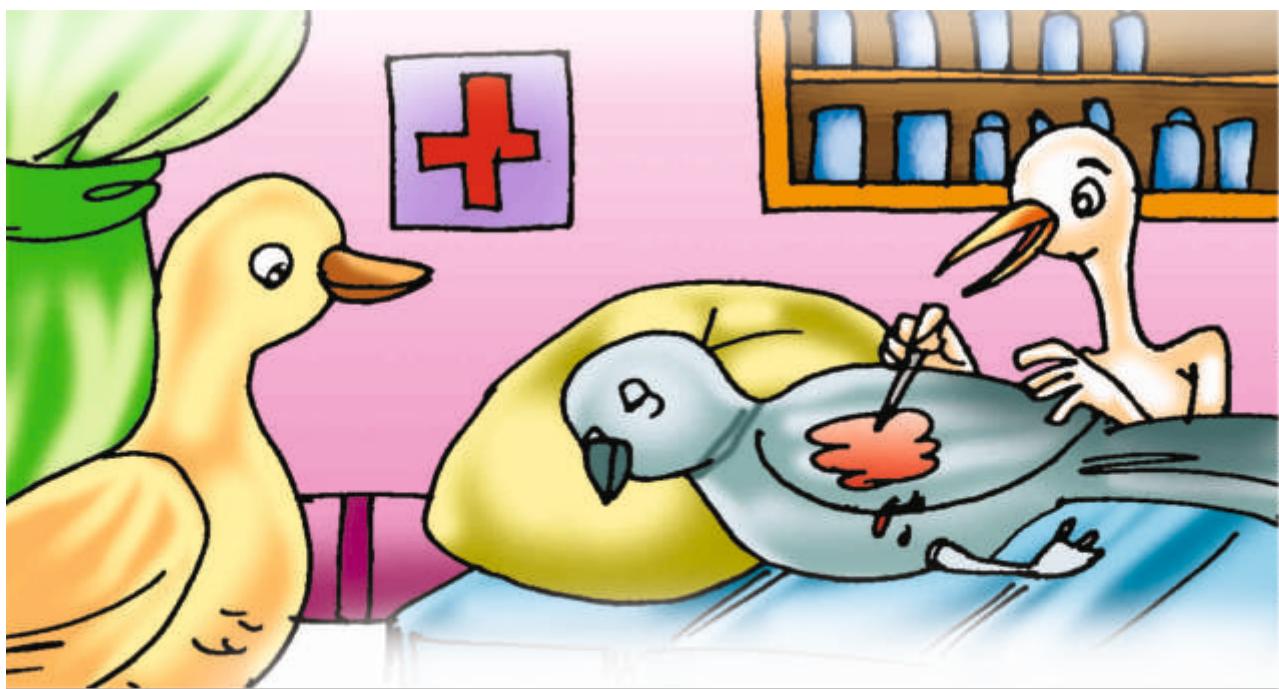
ਟਿੰਕੂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ

ਉਹ ਘੰਡ ਨਾਲ ਬੌਲਿਆ—
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ
ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਬੱਤੱਖਾਂ ਦੀ
ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਡੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਉਹ ਪੰਛੀ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ? ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਪੰਛੀ ਦੇ
ਨਾਂ ਤੇ ਕਲੰਕ ਹੋ ! ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਡ ਅਤੇ ਪੈਰ ਕਿੰਨੇ ਭੇੜੇ
ਹਨ। ਮਛਲੀ-ਡੱਡੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨਾ
ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਣ ਹੈ।

ਇੰਨਾ ਬੋਲ ਕੇ ਟਿੰਕੂ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਠਹਾਰਾ
ਲਗਾਇਆ। ਉਸਦੇ ਠਹਾਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ
ਕੁੱਖ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਕਾਂ, ਮੈਨਾ, ਤੋਤੇ ਅਤੇ ਬਟੇਰ ਵੀ
ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਟਿੰਕੂ ਦੀ 'ਹਾਂ' ਵਿੱਚ
'ਹਾਂ' ਮਿਲਾਈ। ਕੁਝ ਪੰਛੀ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਬੰਟੀ
ਬਤੱਖ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਦੁਰਵਿਓਹਾਰ ਤੋਂ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੁੱਖ
ਹੋਇਆ। ਪਰਤੂ ਉਸਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ।
ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲ ਪਈ।

ਕਈ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ। ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ
ਤਾਲਾਬ ਵਿੱਚ ਤੈਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੱਤੱਖਾਂ ਵੀ
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੱਸੀ

ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਫਟਾਕ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਜੇ ਸਾਥੀ ਕੁਝ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਕਦਮ ਕੌਲ ਹੀ 'ਛਪਾਕ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਘਬਰਾ ਗਏ।

- ਅਰੇ, ਇਕ ਜ਼ਖਮੀ ਕਬੂਤਰ ! - ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਤੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਉਸਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਚੋਂ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੈ।

- ਇਹ ਤਾਂ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਹ ਬੁਗ ਹਾਲ ! ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਚਲੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਨੂ ਬਗਲੇ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਲੈ ਚਲਦੇ ਹਾਂ।

ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਮੌਨੂ ਬਗਲੇ ਦੀ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਬਤੱਖ ਸਾਥੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੌਨੂ ਬਗਲੇ ਦੀ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਰਿਹਾ। ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਟਿੰਕੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਵਕਤ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਭਿੱਜੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਅਪਣੇ

ਭੈੜੇ ਵਿਉਹਾਰ ਤੇ ਪਛਾਵਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ- ਦੈਸਤ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੜਪ-ਤੜਪ ਕੇ ਮਰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦਾ ਅਪਣਾ ਮਹਤਵ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਬੰਟੀ ਬਤੱਖ ਨੇ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਪੀਠ ਠੋਕੀ ਤੇ ਕਿਹਾ - 'ਅਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ----।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਟਿੰਕੂ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਧੰਨਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਲਿਆ।

ਬਚਪਨ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣੇ ਭਾਰੇ ਬਸਤੇ

ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿੱਦਿਆਕ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਬੁਖੀਜੀਵੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਕੂਲੀ ਬਸਤਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਸਤਿਆਂ ਦਾ ਦੁਖ ਭੋਗਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਪਣੇ ਵਜ਼ਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਭਾਰੀ ਬਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਕੌਮਲਤਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲੋੜਾ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਕੇ ਬਸਤੇ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਲੇਬਸ ਘੜਨ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਧਿਆਨ

ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਆਖੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮੁਸਕਿਲ, ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਬੋਲੋੜਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਤੇਥਾ ਕਰ ਉਠੋਂਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਦਈਏ, ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਚੈਕ ਕਰਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ-ਕਾਪੀਆਂ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਨਾ ਕਿ ਬੱਚਾ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਕਾਪੀਆਂ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਘਰ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ

ਰੱਖਿਆਂ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਥੋੜਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਸਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੇਗਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਸਤੇ ਹਲਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਸਤਾ ਹਲਕਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰੂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਗੁਰੂ ਉਸਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰੇ ਬਸਤੇ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੌਝਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਕੂਲ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚੇਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਈ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਦਰਦ, ਸਰਵਾਈਕਲ, ਨਿਗ੍ਰਾ ਦਾ ਘਟਣਾ ਜਾਂ ਮੋਹਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਆਦਿ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੋੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੈਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਸਤੇ ਹਲਕੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰੀ

ਘੰਟੀਲਾਲ ਅਗਾਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ - ਚਾਂਦੀ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ?

ਉਤੱਤਰ - ਚਾਂਦੀ ਇਕ ਅਕ੍ਰਿਆਸੀਲ ਧਾਰੂ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ (CO_2) ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਮਕ ਕਿਉਂ ਘੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਨਮਕ ਭਾਵ ਸੌਡਿਅਮ ਕਲੋਰਾਈਡ ਦੀ ਬਣਤਰ ਸੌਡੀਅਮ ਅਤੇ ਕਲੋਰਾਈਡ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਣ ਮੁਕਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਮਕ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਬੇਕਿੰਗ ਪਾਊਡਰ ਪਾਊਣ ਨਾਲ ਕੇਵ ਕਿਉਂ ਛੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਕੇਵ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੇਕਿੰਗ ਪਾਊਡਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੇਕਿੰਗ ਪਾਊਡਰ (ਸੌਡੀਅਮ ਬਾਈ ਕਾਰਬਨੋਟ ਅਤੇ ਟਾਰਟਰਿਕ ਅਮਲ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ) ਪਾ ਕੇ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟਾਰਟਰਿਕ ਅਮਲ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਸੌਡੀਅਮ ਬਾਈ ਕਾਰਬਨੋਟ ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ

(CO_2) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ (CO_2) ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੇਵ ਛੁੱਲਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਵ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਨਰਮ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੁੱਕਰ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਜਲਦੀ ਕਿਉਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ - ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਉਬਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਬਾਅ ਵਧਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਬਾਲ ਸ਼ਕਤੀ (Boiling Point) ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵੱਜੋਂ ਕੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਭੇਜਨ ਸਮੱਗਰੀ ਜਲਦੀ ਗਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਫਟਾਫਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?

ਉਤੱਤਰ - ਕਈ ਵਾਰ ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨਾ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਤਾਲਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜੀਵਾਣੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਲੀਚਿੰਗ ਪਾਊਡਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾ ਦੇਣ ਕਾਰਣ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ■

ਹਰਜੀਤ ਨਿਸਾਦ
**ਕਾਲੂ ਕਾਂ
 ਅਤੇ**

ਮਧੰਕ ਮੌਰ

ਬੇਨੀਪੁਰ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਸੂ-ਪੈਂਡੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਟਕਰਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਫ਼ਾ ਸੇਰ, ਮਹਾਂਤੰਤ੍ਰੀ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਬੰਦਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਜੰਗਲ ਦੀ ਅਮਉੰਤ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਹੰਸ, ਬਗਲੇ ਅਤੇ ਸਾਰਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੰਸਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਨਾਲ ਇਥੇ-ਉਥੇ ਸੈਰ ਕਰਦਾ, ਬਗਲੇ ਇਕ ਟੰਗ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਨੰਨੀ ਮਛਲੀਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ, ਸਾਰਸ ਵੀ ਬਗਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰ

ਰਹੀਆਂ ਮਛਲੀਆਂ ਦਾ ਬੜੀ ਕੁਸਲਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ।

ਅਮਉੰਤ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ-ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤਾਂ ਤੇ ਉਲੂੰ, ਚੀਲ, ਤੌਤਾ, ਕਾਂ, ਕੋਇਲ ਜਿਹੇ ਪੈਂਡੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਜ ਅਤੇ ਗਿੱਧ ਕੋਈ ਉਚੀ ਥਾਂ ਲੱਭ ਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਅੱਡਾ ਜਮਾ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਭੇਜਨ ਦੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਜ ਨੂੰ ਉਡੁੱਦੇ ਪੈਂਡੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਿਤ ਹਾਸਿਲ ਸੀ ਤਾਂ ਗਿੱਧ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗਿੱਧ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਸਫ਼ਾਈਕਰਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੌਰ ਅਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਭ ਦਾ ਦੱਸਤ ਸੀ। ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਮੌਰ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੇਹਾਂ-ਕੇਹਾਂ ਕਰਦਾ, ਫਿਰ ਰੁੱਖ ਦੀ ਡਾਲ ਤੋਂ ਉਤੱਤੇਰ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਖੰਭ ਫੈਲਾ ਕੇ, ਗੈਲ-ਗੈਲ ਘੁੰਮ ਕੇ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਨੱਚਦਾ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਸੂ-ਪੈਂਡੀ ਮੌਰ ਦੀ ਖੂਬ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਲਗ ਦਰਖਤ ਦੀ ਟਾਹਿਣੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਰਭਿੰਦਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸੌਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ? ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਲੂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਦਾਦਾ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਸੌਚਦਾ ਹੋਇਆ ਕਾਲੂ ਕਾਂ, ਵਿਵੇਕ ਹੋਸ਼ ਦੇ ਕੌਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਸਿਧੇ-ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ।

ਕਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ— ਦਾਦਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜਿਹਾ ਚਮਚਮਾਂਦਾ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜਿਹਾ ਸਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ?

ਹੋਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਦਾਦਾ ਨੇ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ— ਤੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਹਰੀਏ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਉਸਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਸੁਰਖ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਚੁੰਜ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਲੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਕਮੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾ ਕੇ ਹਰੀਏ ਤੋਤੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਸਾਇਦ ਉਸਦੇ ਕੌਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਉਤੱਤ ਹੋਵੇ।

ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਮ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰੀਆ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਉੱਡੋ ਗਿਆ। ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰੀਏ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ ਆਓ ਭਾਈ ਕਾਲੂ, ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ। ”

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉੱਠੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ ਵਿਵੇਕ ਦਾਦਾ ਦੇ ਕੌਲ ਗਿਆ ਲੋਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੌਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ”

ਹਰੀਏ ਤੋਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਾਫ਼ੀ ਢੂਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਹੋ, ਥੱਕ ਗਏ ਹੋਵੋਗੇ। ਲਓ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਿੱਠੇ-ਮਿੱਠੇ ਅੰਬ ਖਾਓ। ਫਿਰ ਆਗਮ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ”

ਹਰੀਆ ਤੋਤੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਪੇਟ ਭਰ ਅੰਬ ਖਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਾਲੂ ਬੋਲਿਆ, “ਹਰੀਆ ਭਾਈ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ”

ਹਰੀਆ ਤੋਤਾ ਬੋਲਿਆ, “ਹਾਂ, ਹਾਂ, ਦੱਸੋ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?”

ਕਾਲੂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਰੰਗ ਗਹਿਰਾ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਭੱਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗ-ਬਿੰਗਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਰਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸੁਰਖ ਲਾਲ ਚੁੰਜ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਪਣੇ ਵੱਲ ਬੜੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਪਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਟੈਂਟੈ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮੇਰੇ ਤੌ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਸੁਰੱਦੀਆ ਕੋਇਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਰੰਗ ਭਲੇ ਹੀ ਕਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਸੋਚਦੇ-ਸੋਚਦੇ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਉਠੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਹੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।”

ਹੁਣ ਹਰੀਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, “ਤਾਈ ਕਾਲੂ ਅਪਣੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੂਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਕਾਰੀ ਪਸੂ-ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋਰ-ਜੋਰ ਨਾਲ ਕਾਂਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਢੂੰਘੀ ਨੀਦ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਹੇ ਪੰਛੀ ਜਾਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਟਹਿਣੀਆਂ-ਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਵੇਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਣੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰੋ ਨਾ ਕਿ ਦੂਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਥੋ।

ਹਰੀਆ ਤੋਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹਰੀਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਤੋਤੇ ਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਹਹੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੇ ਗੁਣ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭਣਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਹੋਸਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾਦਾ ਦਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਸਮਝਾ ਬੁਝਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰੀਆ ਦੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹੰਸ ਨੂੰ ਦੁਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਚੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰੋ। ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਬਿਨ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਵੇਕ ਨਾ ਹੋਈ।'

ਹਰੀਆ ਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਈ ਕਾਲੂ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ ਹੰਸ ਦਾਦਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਹਗ ਰੰਗ ਹੈ, ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇੰਦਰਪਨ੍ਹਸ਼ ਹੀ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੀਲੀ ਗਰਦਨ, ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੰਭ, ਸਿਰ ਤੇ ਮੁਕੂਟ ਜਿਹੀ ਸੁੰਦਰ ਕਲਗੀ, ਨਾਚ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕੇਹਾਂ-ਕੇਹਾਂ ਦੀ ਉਸਦੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਸਿਖਣਾ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਲੂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਰੂਪਵਾਨ, ਬੁਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਗੁਣਵਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹਰੀਆ ਭਾਈ ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੈਂ ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲਵਾਂ।

ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੇ ਹਰੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਥੇ ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਅਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਚਿੰਟੂ ਅਤੇ ਮਿੰਟੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਟਾਹਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਲੂ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕਾਲੀਆਂ-ਕਾਲੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਘਿਰ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਘਨਘੋਰ ਬਰਸਾਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕਾਲੇ-ਕਾਲੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਯੰਕ ਮੇਰ ਦਾ

ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਪਣੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਫੌਲਾ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮਯੰਕ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਨਾਚ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਵੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਵਰਗ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਪਰ ਮਯੰਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪਿਆਰ, ਹੈ, ਮਿਲਵਰਤਨ ਹੈ ਉਥੇ ਸਵਰਗ ਹੈ। ਕਾਲੂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਦਾ ਮਯੰਕ ਮੌਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਯੰਕ ਮੌਰ ਦਾ ਨਾਚ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ।

ਮਯੰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਓ ਭਾਈ ਕਾਲੂ ਕਿਵੇਂ ਹੋ? ਕਾਲੂ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਮਯੰਕ ਭਾਈ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਣਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹੀ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਫਰਤ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਜਾਝਨ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਯੰਕ ਮੌਰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਠਹਾਰਾ ਲਗਾ ਕੇ ਹੱਸਿਆ ਅਤੇ ਬੈਲਿਆ, "ਲਉ ਭਾਈ ਕਾਲੂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਸਵਰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਣਾਓ! ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿੱਚ। ਲਉ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਖਾ ਕੇ ਝੀਲ ਦਾ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਉ ਫਿਰ ਦੌਨੋਂ ਬਹਿ ਕੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਹੁਣੋਚੁਣੇ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਸੱਪ ਮਾਰ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਰੋਜ਼ ਨੰਨੀ ਚਿੜੀ ਦੇ ਅੰਡੇ ਚੁਪਕੇ ਨਾਲ ਚੱਟ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਭੈਅ ਦਿਖਾ ਕੇ ਡਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਓ ਅੱਜ ਇਸਦਾ ਹੀ ਨਾਸਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਕਾਲੂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਬੈਲਿਆ- ਮਯੰਕ ਭਾਈ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾਚ ਕਲਾ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੀ ਕੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਡਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸਾਹਮ ਕਿਵੇਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਦੱਸੋ।"

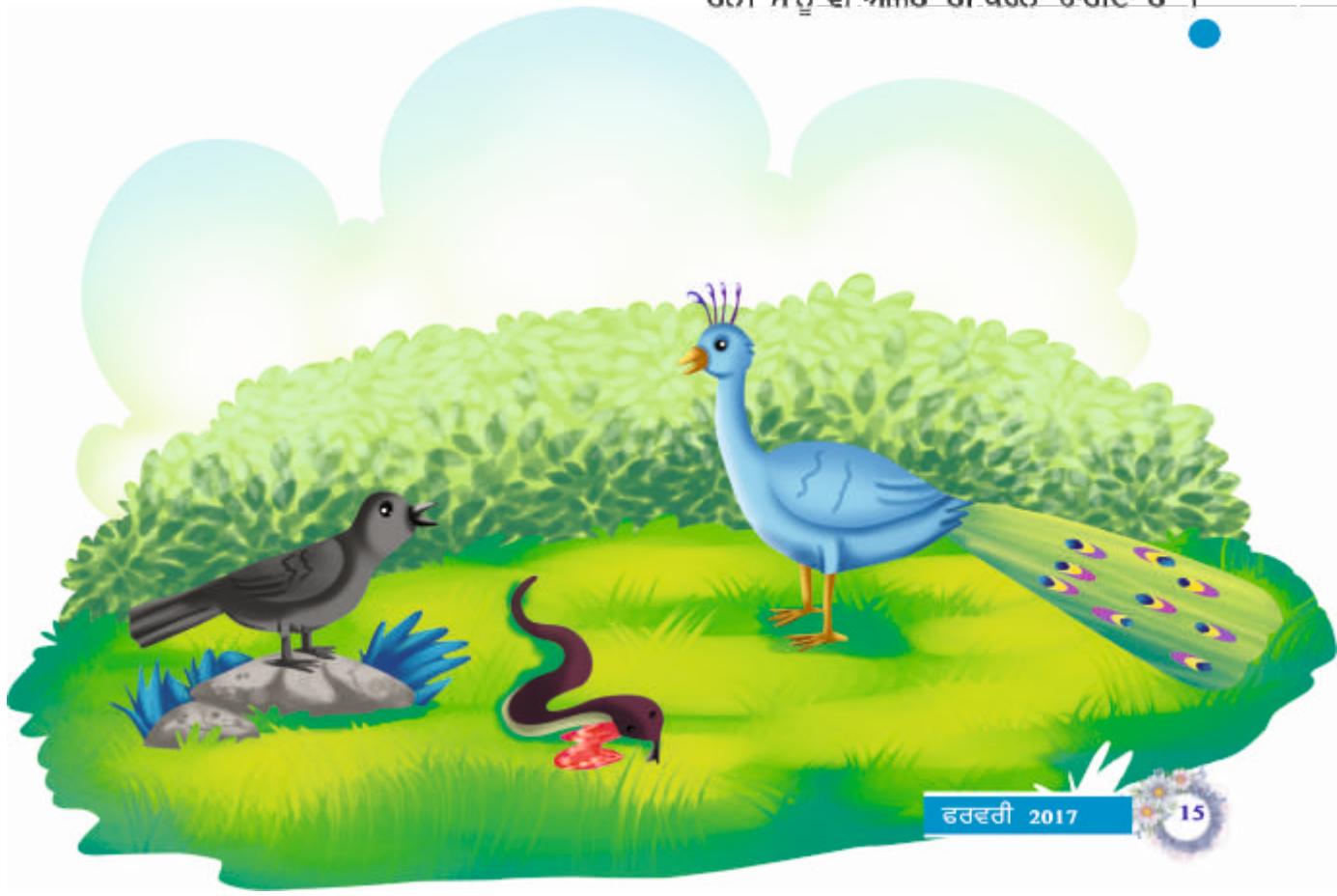
ਮਜ਼ਬੂਰ ਮੌਰ ਨੇ ਛੂੰਘੀ ਸਾਹ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ— ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਣ ਭਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਿਲਾ-ਜੁਲਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਨਹੀਂ ਇੱਤਾ ਕਿਨਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ, ਉਚੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਉਪੱਤ ਤੋਂ ਇੰਠੀ ਯੋਗਤਾ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਾਗ ਵੀ ਮੈਰੇ ਕੌਲ ਫਟਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਲੇਕਿਨ ਮੈਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਕਾਲੂ ਭਾਈ! ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਜੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਜਗ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿ ਮੈਰੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਕਮੀ ਹੈ?”

ਕਾਲੂ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਬੜਾ ਚੌਰ ਲਗਾਇਆ ਪਰੰਤੂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕਣ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮਜ਼ਬੂਰ ਭਾਈ ਕਿਉਂ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਗਰੰਟੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।”

ਮਜ਼ਬੂਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਕਾਲੂ ਭਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੇਖੀ ਲੇਕਿਨ ਮੈਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰੂਪਤਾ ਵੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਨੱਚ

ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰੂਪਤਾ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਕੇ ਢੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਗੰਢ ਬੰਨ ਲਉ ਕਿ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ ਹਰ ਕਿਸੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਦੇ ਹੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਣੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੂਰ ਕਰ ਸਕੋ।

ਮਜ਼ਬੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ। ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਹੰਸ ਵਿਵੇਕ ਦਾਦਾ, ਹਰੀਆ ਤੋਤਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਉਹ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗਾ। ਤਾਂਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਦੀ ਸਵਰ ਉਭਰਿਆ, “ਕਾਲੂ ਭਾਈ ਇਕ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੰਗਣਾਂ ਚੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਮੰਗਣਾਂ। ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਾਨਵ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਉ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਪਸੂ-ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ, ਚੰਗਾ ਸੰਗ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਹਾਸ਼ ਚੜ੍ਹਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਬੰਤਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਚੋਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੇਬਾਇਲ ਖੋ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੰਤਾ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਿਆ, ਪਰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਰੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਥੋਲਿਆ - ਲੈ ਜਾ, ਲੈ ਜਾ - - - ਇਸ ਦਾ ਚਾਰਜਰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ।

ਮਰੀਜ਼ : (ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ) ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਨੇ ਸਿਰ, ਬਦਨ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੌਣ ਵਾਲਾ ਦਰਦ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਇਕ ਤਕਲੀਫ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਸੀਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਡਾਕਟਰ : ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਬਿੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਇਹ ਤਕਲੀਫ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੜ੍ਹਸੀ : ਮਹਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ! ਮੇਰੀ ਖੜਕੀ ਦਾ ਕੱਚ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਆਪ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈ?

ਮਹਿਤਾ : ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ! ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਤਾਂ ਆਪ ਦੇ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਟਾਇਰ ਦੀ ਹਵਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕ : (ਸੇਰੂ ਨੂੰ) ਤੂੰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੀ ਹੈ।

ਸੇਰੂ : ਇਕ ਦਿਨ ਤਕ।

ਅਧਿਆਪਕ : ਕਿਉਂ ਦੋ ਦਿਨ ਤਕ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ?

ਸੇਰੂ : ਨਹੀਂ ਸਰ ! ਕਿਉਂਕਿ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਵੀ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪੁਲੀਸ : ਤੂੰ ਚੋਰੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ?

ਚੋਰ : ਜੀ, ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਸੁਨਹਿਰਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਲਾਭ ਉਠਾਓ।

ਮੰਸੂ - ਇਸ ਤਾਲਾਬ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿਉਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ?

ਮੁਕੇਸ਼ - ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੱਛਲੀਆਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(ਗੁਰਚਰਨ ਆਨੰਦ)

ਮੰਮੀ : ਸੁਸ਼ੀਲ, ਅੱਜ ਜੋ ਪਕੜੇ ਅਸੀਂ
ਖਾਧੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪਣੇ
ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਣਾ।

ਸੁਸ਼ੀਲ : ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾਂ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਪਾਪਾ
ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਕੇ
ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਮੈਂ
ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਹੈ?

ਬਸ ਕੰਡਕਟਰ : (ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ) ਐਨੀ
ਜਗ੍ਹਾ ਪਈ ਹੈ, ਬੈਠ
ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ?

ਯਾਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ
ਆਇਆ, ਮੈਂ ਘਰ ਜਲਦੀ
ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ।

ਮਨੀਸ਼ : (ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ) ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਦਹੀ
ਬਣ ਗਿਆ ਇਸ ਨੂੰ
ਅੰਗੋੜੀ ਵਿਚ ਕੀ ਬੋਲੋਗੇ ?

ਮੁਕੇਸ਼ : 'ਦ ਮਿਲਕ ਵਾਜ ਸਲੀਪਿੰਗ
ਇਨ ਦ ਨਾਈਟ ਅੰਡ
ਅਰਲੀ ਇਨ ਦ ਮਾਰਨਿੰਗ
ਬਿਕਮ ਟਾਈਟ।'

(ਪੜੀਕਸ਼ਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ)

ਪੁੱਪੁ :

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅੰਕਲ, ਮੈਂ ਪੁਲੀਸ
ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੇਖਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।
ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਦੀਵੀਵਰ ਤੇ
ਲੱਗੀਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖੀਆਂ,
ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ - ਅੰਕਲ ਜੀ, ਇਹ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਹਨ?

ਇੰਸਪੈਕਟਰ : ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ
ਪਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ
ਹੈ।

ਪੁੱਪੁ :

ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ
ਖਿਚਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਣ ਹੀ
ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ?

ਪਿਤਾ ਜੀ : (ਟਿੰਕੂ ਨੂੰ) ਬੇਟਾ ! ਅੱਜ ਸਕੂਲ
ਵਿੱਚ ਕੀ ਖਾਧਾ ਸੀ?

ਟਿੰਕੂ : ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਬੱਪੜ ਖਾਧਾ ਸੀ।

ਸਾਕਸੀ : ਇਹ ਲੋਕ ਬਾਲ (ਗੋਂਦ) ਨਾਲ
ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਆਨੰਦ : ਗੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਕਸੀ : ਲੇਕਿਨ ਬਾਲ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ
ਗੋਲ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀ ਗੋਲ
ਕਰਨਗੇ।

ਵੇਟਰ : ਆਪ ਨੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪਕੜੇ ਨੂੰ
ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਖਾ ਲਿਆ, ਲੇਕਿਨ
ਬਾਹਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਛੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?

ਕਸਟਮਰ : ਕਿਉਂਕਿ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਹੈ, ਬਾਹਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਨਾ
ਖਾਓ। (ਬੱਥਲੂ, ਦਿੱਲੀ)

◆ ਬਿੱਕਰ 'ਮਾਣਕ' ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ

ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਜਾਓ

ਦੋਸਤੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਪਾਉ ਬੱਚਿਉ।
ਸੌਕ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਜਾਓ ਬੱਚਿਉ।

ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਨੇ
ਪੜ੍ਹਦੇ ਜੋ ਨਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਨੇ
ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਬਣਾਉ ਬੱਚਿਉ।
ਸੌਕ ਨਾਲ

ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੋਹਣੇ, ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਣਗੇ
ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣਗੇ
ਹੋਸੈ-ਖੇਡੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉ ਬੱਚਿਉ।
ਸੌਕ ਨਾਲ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਕਰੋ, ਸਤਿਕਾਰ ਬੱਚਿਉ
ਗਹਿਣ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਨਾਲ, ਪਿਆਰ ਬੱਚਿਉ
ਸਿਖਿਆ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੁਲਾਉ ਬੱਚਿਉ।
ਸੌਕ ਨਾਲ

ਬਣੋ ਵਿਦਵਾਨ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ
ਸੁਭ ਇਨਸਾਨ ਬਣੋ, ਸਿੱਖ-ਸਿੱਖ ਕੇ
'ਮਾਣਕ' ਨਾ ਸਮੇਂ ਨੂੰ, ਗਵਾਉ ਬੱਚਿਉ
ਸੌਕ ਨਾਲ

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ

(ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤੱਤਰ 'ਜਾ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੈਸਿਲ ਚੁੱਕੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਚਿੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਜਾਓ।)

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1: ਵਿਸਵਨਾਥਨ ਆਨੰਦ ਕਿਸ ਖੇਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਮੁਖਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਸੁਰਯਵੰਸੀ ਰਾਜਾ ਰਘੁ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4: ਸੂਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5: ਉਤੱਤਰਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਮ ਕਾਨੜਕੁਖਜ਼ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6: ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਤੇਹਫੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਸੰਤ ਨੂੰ ਸੰਤ ਨਿਕੋਲਸ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7: ਬੋਲੀਵੀਆ ਦੇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8: ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਬਾ ਦੀ ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਵਾਸਤੇ ਮੱਕੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9: ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਪਰਬਤਮਾਲਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10: ਮਾਨਵ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11: ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਦੇ ਉਸ ਭਰਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਭਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12: ਸਵਾਮੀ ਦਇਆਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਕਿਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤੀ ਸੀ?

(ਸਹੀ ਉਤੱਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੇਖੋ)

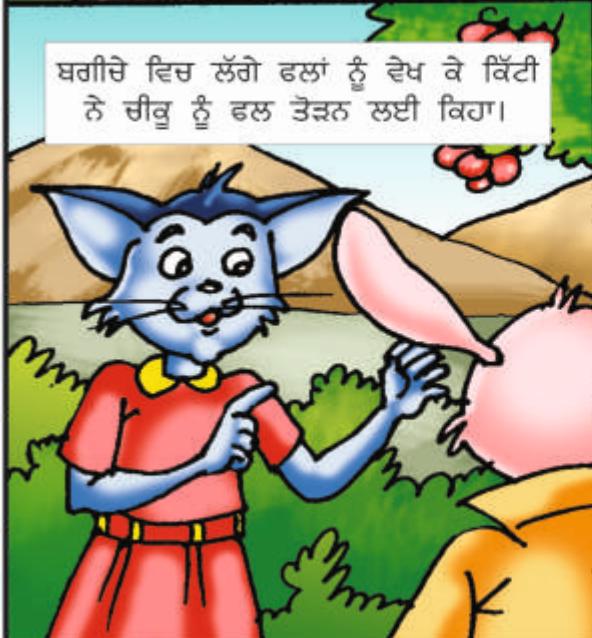

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ -
ਅਜੇ ਬਾਲੜਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿੱਟੀ ਅਤੇ ਚੀਕੂ ਗਾਬਰੂ ਭੇੜੀਏ ਦੇ ਬਰੀਚੇ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਰੀਚੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿੱਟੀ ਨੇ ਚੀਕੂ ਨੂੰ ਫਲ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਚੀਕੂ ਨੇ ਕਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ
ਇਹ ਗਾਬਰੂ ਭੇੜੀਏ ਦਾ ਬਰੀਚਾ ਹੈ,
ਉਹ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ।

ਬਿੱਟੀ ਨੇ ਫਲ ਤੋੜਨ ਦੀ ਜਿੱਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਫਲ ਤੋੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਕਵਡ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਭੇੜੀਏ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਹ ਰੁੱਖ
ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉਤੱਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਾ।

ਭੇੜੀਆ ਉਸ ਕੌਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਚੀਕੂ ਕੀ ਤੂੰ ਕਿਸੇ
ਥਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਲ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ
ਵੇਖਿਆ ਹੈ।

○ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜੈਨ

ਸੰਚਾਰ ਸਨਮਾਣ

ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ। ਨਾਂ ਸੀ— ਸੂਰਸੇਨ। ਉਹ ਸਵਾਂਗ ਰਚਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥ ਸੀ। ਇਸੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਪਣਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਈ ਹਛਤੇ ਤੱਕ ਸਵਾਂਗ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਕ ਛੁੱਟੀ ਕੌਡੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭੁੱਖਾ ਮਰਨ ਦੀ ਨੈਬਤ ਆ ਗਈ।

ਅਜਿਹੇ ਮੁਝਿਕਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਸੇਨ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਬੜੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦਾਨਵੀਰ ਰਾਜਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦੀ ਪਰਖ ਸੀ। ਉਹ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸੂਰਸੇਨ ਦੇ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਤੇ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਬੱਲੇ, “ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਲੋਕਿਨ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਭੀਖ ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕਲਾ ਜਿਹੀ ਅਮੁੱਲ ਦਾਤ ਹੈ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਭੀਖ ਲੈ ਕੇ ਕਲਾ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਿਵੇਂ ਉਡਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ

ਤੁਸੀਂ ਅਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਮੂਨਾ ਸਾਨ੍ਹੂ ਵਿਖਾਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਨਾਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।”

ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸੂਰਸੇਨ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਲਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਪਧਾਰੇ। ਉਹ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਕੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਗਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਲ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਦ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਤੇਜਸਵੀ ਚਿਹਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਮਗਰ ਸਭ ਵਿਅਰਥ।

ਇਹ ਗੱਲ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਤਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਹ ਹੀਰੇ-ਜਵਾਹਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੇ ਕੌਲ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਨੇ ਹੀਰੇ-ਜਵਾਹਰਾਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਢੂਰ, ਅੱਖਾਂ ਖੇਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਨਿਸਚਲ ਭਾਵ ਨਾਲ ਪਿਆਨ ਮਗਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ।

ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਿਓਹਾਰ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਏ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਣ ਛੂਹਣ ਲਈ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੋਂ ਉਤੇਰੇ ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਅਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ, “ਕਹੋ ਰਾਜਨ ! ਮਹਾਤਮਾ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਾ ? ਆਪ ਇਸਦੇ ਬਦਲੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਚਾਹੋ ਈਨਾਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ !”

“ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਨਾਟਕ ਸੀ? ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਮ

ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਾਹੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਪਾਰ ਧਨ-ਦੈਲਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਉਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਧਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸੀ।”

ਸੂਰਸੇਨ ਬੋਲਿਆ “ਗਜਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਸਾਥ੍ਯ ਦੀ ਵੇਸ਼ਕੁਸ਼ਾ ਦੀ ਲਜ਼ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਮੇਰਾ ਕਰਤੱਵ ਸੀ।” “ਇਹ ਸੌਚ ਕੇ ਮੈਂ ਧਨ-ਦੈਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਲੇਕਿਨ ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ ਸ਼ਾਂਡ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਈਨਾਮ ਲੈਣ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪੇਟ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਤੱਵ ਹੈ।”

ਗਜਾ ਵਿਜੈ ਵਰਮਾ ਸੂਰਸੇਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਗਦਗਦ ਹੋ ਉਠੇ। ਸੂਰਸੇਨ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਸੌਨੇ ਦੀਆਂ ਮੇਹਰਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਵੱਗੂਪ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਕਲਾ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਨਮਾਨ ਪਾ ਕੇ ਸੂਰਸੇਨ ਵੀ ਗਦਗਦ ਹੋ ਉਠਿਆ। ■

ਕੌਂਢੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਚੁਸਤ ਕਿਉਂ ਗਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਬੱਚਿਓਂ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੌਂਢੀ ਪੀਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਂਢੀ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸਾਇਣ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਫੀਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਐਡੀਨੋਸਾਇਨ ਇਕ ਰਸਾਇਣ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸੈਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਨਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਮੱਠੀਆਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਫੀਨ ਦੇ ਅਨੂੰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਐਡੀਨੋਸਾਇਨ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੈਫੀਨ ਵੀ ਐਡੀਨੋਸਾਇਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੈਫੀਨ ਦੇ ਅਨੂੰ ਐਡੀਨੋਸਾਇਨ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਐਡੀਨੋਸਾਇਨ ਦੇ ਨੀਂਦ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਜ਼ੀ ਸੈਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੈਫੀਨ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਡੋਪਮਾਇਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ‘ਦਬਾਓ ਕੇਂਦਰ’ ਨੂੰ ਪੈਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਚੁਸਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਫੀਨ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਐਡਰੀਨਾਲਿਨ ਹਾਰਮੋਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਲ ਦੀ ਧੜਕਨ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਹੂ ਦਬਾਅ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਚੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

■ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹ,

ਸਾਧਨ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਗੀ ਦੇ ਉਤੇਰ

- 1) ਸ਼ਤਰੰਜ
- 2) ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ
- 3) ਅੱਜ
- 4) ਬਿੜ
- 5) ਕਨੋਜ
- 6) ਸਾਂਤਾ ਕਲਾਜ
- 7) ਲਾਪਾਜ
- 8) ਹੱਜ
- 9) ਇੰਡੀਜ
- 10) ਸਟੇਪਿਜ
- 11) ਕੁਸ਼ਧਵਜ
- 12) ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ

26 ਹੰਸਤੀ ਦੱਠੀਆ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

- 1) ਕਿਉਂਥਾ ਅਤੇ ਉਤੱਗੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਵਾਲਾ ਡੱਡੂ(ਮੈਡਕ) ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
- 2) ਗਿਰਗਿਟ ਵਾਂਗ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਡੱਡੂ ਸਾਈਬੇਰੀਆ ਦੇ ਉਤੱਗੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
- 3) ਸੰਨ 1026 ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਦ ਗਜਨਵੀ ਨੇ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਿਰ ਤੇ ਆਖਰੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
- 4) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟੈਲੀਗਰਾਫ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- 5) ਸੰਨ 1973 ਵਿਚ ਸੌਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨੇ ਚੰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਨਵਰਹਿਤ ਪੁਲਾੜ ਉਡਾਣ ਲੂਨਾ-21 ਭੇਜਿਆ ਸੀ।
- 6) ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ ਕੇ ਐਮ ਕਰਿਐਪਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਨ 1949 ਵਿਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸੈਨਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 7) ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਤੀ ਨੂੰ ਮਾਉਸ ਲੇਮੂਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਡਾਰਾਗਾਸਕਰ ਦੀਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
- 8) ਗ੍ਰੇ ਕਾਂਝਿਡ ਕੇਨ ਪੰਛੀ ਸਿਰਫ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਘਾਹ ਵਾਲੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
- 9) ਸੰਨ 1922 ਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਸਵਤੰਤਰ ਰਾਜ ਬਣਿਆ।
- 10) ਸੈਨਿਕ ਜਨਰਲ ਕੇ.ਐਮ.ਕਰਿਐਪਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਰਹੇ।
- 11) ਬਿਨਾਂ ਪੂਛ ਵਾਲੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਨੂੰ 'ਐਪ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 12) ਗੋਰਿੱਲਾ ਕੇਵਲ ਫਲ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
- 13) ਰਾਡਾਰ ਵਾਂਗ ਤਰੰਗ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਮੈਮਲ ਕੇਵਲ ਚਮਗਾਦੜ ਹੈ।
- 14) ਮਾਈਕਲ ਕੋਲਿਸ ਆਜਾਦ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤ੍ਰੀ ਸਨ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ - ਸੁਨੀਲ ਨਾਗਪਾਲ

ਆਉ!

ਲਗਾਈਏ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੁੱਖ

ਆਉ ! ਲਗਾਈਏ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੁੱਖ।
 ਪਾਈਏ ਬੋਹੁਦ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁੱਖ।
 ਵਣ-ਮਹਾਂ ਉਤਸਵ ਇਹ ਦੇਵੇ ਸੁਨੇਹਾ।
 ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਏਥੇ ਪੁੰਨ-ਅਜੇਹਾ।
 ਠੰਢੀ-ਮਿੱਠੀ ਹੈ ਛਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ।
 ਸੋਹਣੀ ਲੱਗਦੀ ਛਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ।
 ਰਾਹਗੀਰ ਛਾਵੇਂ ਆਰਾਮ ਕਰੇਦੇ।
 ਆਰਾਮ ਕਰਕੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਂਦੇ।
 ਸਾਡ ਸੁਗਧ ਹਵਾ ਨੇ ਰੱਖਦੇ।
 ਪਾਕ-ਪਵਿੱਤਰ ਚੋਗਿਰਦਾ ਰੱਖਦੇ।
 ਬਜੁਰਗਾਂ ਨੇ ਜੋ ਲਾਏ ਰੁੱਖ।
 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸੁੱਖ।
 ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਲਾਉ ਸਾਰੇ।
 ਮਿਲ ਕੇ ਲਹਿਰ ਚਲਾਉ ਸਾਰੇ।
 ਮੀਂਹ ਲਿਆਉਣਾਂ ਚ ਹੋਣ ਸਹਾਈ।
 ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਣ ਸਫ਼ਾਈ।
 ਲਾਏ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੀਏ।
 ਜਿੰਦਗੀ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀ ਕਰੀਏ।
 ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠਾਂ ਬਹੀਏ।
 'ਆਜ਼ਾਦ' ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਰਹੀਏ।

● ਪ੍ਰੋ: ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਸਫੈਦ ਕਿਉਂ ਹੈ?

'ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ' ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਭਵਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸਫੈਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਸੀ।

ਇਸ ਭਵਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਜੇਮਸ ਹਾਬਨ ਨਾਮ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1792 ਨੂੰ ਇਸ ਭਵਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਨ 1800 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਭਵਨ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸਫੈਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਨ ਐਡਮਜ਼ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਭਵਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਵਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। 24 ਅਗਸਤ, 1814 ਨੂੰ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਬਿਟਿਸ ਸੈਨਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਭਵਨ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭਾਗ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਹਾਬਨ ਦੀ

ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਭਵਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੁਕਾਗਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਸੰਨ 1817 ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗ ਅਤੇ ਧੂੰਣੇ ਦੇ ਧੱਬੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਭਵਨ ਨੂੰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਭਵਨ ਦਾ ਨਾਂ 'ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ' ਸੰਨ 1902 ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਾਮੈਲਟ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਭਵਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤ ਕਮਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਅੰਡਾਕਾਰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਮਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸਵਾਗਤ-ਕਮਰਾ ਹੈ। ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਇੰਗਲੰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। 'ਰੋਬ' ਨਾਮਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

॥ ਜਸਵਿੰਦਰ, (ਹਰਿਆਣਾ)

ਹੀਰੇ ਦਾ ਸੁੱਲ

ਮੇਵਾੜ ਦੀ ਰਾਣੀ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਪੰਦਰੂਵੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਕਾ ਸੀ। ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਉਤੇ ਨੱਕ-ਮੂੰਹ ਵੱਟਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਆਪ ਤਾਂ ਬਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਏਂ, ਪਰ ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢ ਕੇ ਬੜੀ ਮੁਸਕਲ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੌਚਾ ਪੇਮ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੇ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੀਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਛੱਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਹੀਰਾ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕੇ,

ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹੀਰਾ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਅਰਜ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਗਰੀਬੀ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਏਨਾ ਗਰੀਬ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਹੀਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਓ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਸੋਹਣਾ ਘਰ ਬਣਾ ਲਓ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੁਖ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕੋ।”

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ, “ਬੇਟੀ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਲੋਕ-ਲਾਜ ਦਾ ਡਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਭਜਨ-ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੀਰਾ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਗਰੀਬ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ

ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਵਸਤੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਹਰ ਹੀਲੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਤਰਲੇ-ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਨਿਰਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਂ ਹੀਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੱਲੀ ਦੀ ਛੱਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕੱਢ ਲੈਣਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੁੜੀਆਂ ਰੀਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੀਰਾ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ?”

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਬੋਲੇ, “ਬੇਟੀ ਮੈਂ ਹੀਰੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਵਾਪਿਸ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਹੀਰਾ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੀ।”

ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਨੇ ਛੱਡ ਫੌਲੀ ਤਾਂ ਹੀਰਾ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰੱਖ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਨੇ ਹੀਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਸ ਅਪਾਰ ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਰਧਾ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਉਤੇ ਢਹਿ ਪਈ। ■

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਲੋਂਚ ਲਟਕਾਇਆ ਇਕ ਤਿੰਨ ਸਿਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੀਜੇ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੜਕਣ ਸੁਣਨ ਤੇ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸਟੈਂਚੋਸਕੋਪ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਓ, ਸਟੈਂਚੋਸਕੋਪ ਦੀ ਕਾਢ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਰ.ਟੀ.ਐਚ. ਲੈਨੋਕ ਨੇ ਕੱਢੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 17 ਫਰਵਰੀ, 1781 ਨੂੰ ਬਿਟਨੀ (ਫਰਾਂਸ) ਦੇ ਕੁਇੱਪਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਨ 1826 ਵਿਚ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਕਾਢ ਅਤਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1816 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ 'ਨੈਕਰ ਹਸਪਤਾਲ' ਨਾਮਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਚੀਫ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮੇਟੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲੀ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਮਰੀਜ਼ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਗ ਸੀ। ਲੈਨੋਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੜਕਣ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਕ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬੰਸਰੀ ਵਾਂਗ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਇਕ ਸਿਰ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂਤੇ ਟਿਕਾ ਲਿਆ ਤੇ ਪੜਕਣ ਸੁਣਨ ਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਸੰਨ 1819 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਪਰਚਾ ਛਪਵਾਇਆ, ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋ ਨਿਭਾਇਆ।

ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਲੱਕੜੀ ਤੇ ਫਿਰ ਰਖਦ ਦੀਆਂ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਸੁਧਰੇ ਰੂਪਾਂ ਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਟੈਂਚੋਸਕੋਪ ਲੈਨੋਕ ਦੀ ਮਲੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਹੈ।

❖ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਪੀਤਾ ਇਕ, ਫਾਇਦੇ ਅਨੇਕ

ਪਪੀਤਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਫਲ ਹੈ, ਜੋ ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਪੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਪਪੀਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕ ਫਾਇਦੇ ਹਨ।

ਪਪੀਤਾ ਪੇਟ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਤੰਤਰ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੇ ਰੋਗ ਵੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਪੀਤੇ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਵੀ ਖੂਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੱਡੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਪੀਤੇ ਦਾ ਨਿਯਮਤ ਸੇਵਨ ਕਾਫੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਚਮੜੀ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ।

ਚਮੜੀ ਦੇ ਨਿਖਾਰ ਲਈ ਪਪੀਤਾ : ਪਪੀਤੇ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਏ' ਦੀ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਪੀਤਾ, ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਪੈਕ : ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁੱਕੜੇ ਕੱਟ ਕੇ ਪੀਹ ਲਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਚਮਚ ਸ਼ਹਿਦ ਅਦੇ ਇਕ ਚਮਚ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇਂਤੇ ਲਗਾਓ। ਇਸ ਪੈਕ ਨਾਲ ਚਮੜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਅਤੇ ਕਾਲਾਪਨ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਵਿਚ ਚਮਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪਪੀਤੇ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਦਾ ਪੈਕ : ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁੱਕੜੇ ਪੀਹ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟਾ ਚਮਚ

ਚੰਦਨ ਪਾਊਡਰ ਅਤੇ ਇਕ ਚਮਚ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਿਹਰੇਂਤੇ ਲਗਾਓ। 20 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋ ਲਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਚਮੜੀ ਨਰਮ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਦਿਸੇਗੀ।

ਪਪੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ : ਪਪੀਤੇ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁੱਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ ਦੇ ਟੁੱਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਹ ਲਓ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਚਮਚ ਜੱਤੜਨ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਲਓ। ਹੁਣ ਇਸ ਪੇਸਟ ਨੂੰ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ 20 ਮਿੰਟ ਲਈ ਲਗਾਓ। ਸੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ। ਇਹ ਪੈਕ ਤੰਦਰੂਸਤ ਚਮੜੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪਪੀਤਾ : ਸੰਘਣੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪਪੀਤਾ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਪਪੀਤੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਪੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਲਾ : ਕੁਝ ਟੁੱਕੜੇ ਪਪੀਤੇ ਦੇ, ਅੱਧਾ ਕੇਲਾ, ਦੋ ਚਮਚ ਦਹੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੇਸਟ ਬਣਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਸੈੰਪੂ ਕਰ ਲਓ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਕਰੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਣਾ ਵੀ ਬਣਾਏਗਾ। ■

ਤਾਰੇ

ਅੰਬਰਾਂ ਉਤੇ ਚਮਕਣ ਤਾਰੇ।
ਲੱਗਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ।
ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਵਣ,
ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਗਿਣ ਗਿਣ ਹਾਰੇ।

ਕੰਬਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ,
ਜਿਉ ਹੋਵਣ ਠੰਡ ਦੇ ਮਾਰੇ।
ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ,
ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਰੇ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣ,
'ਬੂਟਾ ਖਾਨ' ਰਾਤ ਜਾਗਣ ਵਿਚਾਰੇ।
ਅੰਬਰਾਂ ਉਤੇ ਚਮਕਣ ਤਾਰੇ।
ਲੱਗਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ।

॥ ਬੂਟਾ ਖਾਨ ਸੁੱਖੀ (ਬਠਿੰਡਾ)

ੴ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜਹਾਜ਼

ਊਠ

ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਸ ਪਸੂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀਆਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਣੀ ਅਨੁਠੀ ਸਰੀਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇਤਲੇ ਇਲਕੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਅਤੇ ਉਚੇ ਟਿੱਖਿਆਂ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭੇਜਨ ਦੇ ਬਚੀਰ ਅਪਣੀ ਮੌਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

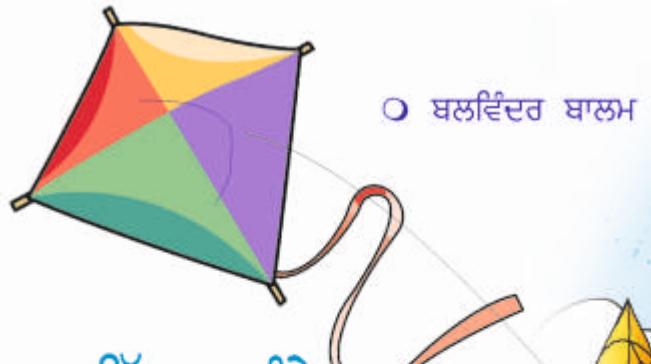
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਯੋਧ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਠਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੋਧ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਪੀ ਨਹਿਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਠਾਂ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਅੱਜਕਲ ਪੈਰਾਮਿਲਟਰੀ ਫੌਰਸ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ.ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਗ ਕੈਮਲ ਕੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਠਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 20 ਸਤੰਬਰ, 1995 ਵਿਚ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵਿਖੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਕੈਮਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਊਠ ਦੀ ਅੱਸਤ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਖੜ੍ਹੇ ਉਠਾਂ ਦੀ

ਉਚਾਈ ਮੇਡੇ ਤੱਕ 1.85 ਮੀ. ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਤੱਕ 2.15 ਮੀ. ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਠ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 30 ਇੰਚ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਉਠਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਉਡੱਗੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਏਸੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਲਗਭਗ 2000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੁਆਂ ਨੇ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲੜ੍ਹ ਬਣਾਇਆ। ਉਠਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਬੱਦ ਢੰਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਮਲ ਰਿਸਰਚ ਕੇਂਦਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਂ 'ਤੇ ਯੇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਠਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਮੰਦਖੱਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੀ ਸਹਾਇ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਉਠਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਘੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁਣ ਉਠਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੁਸ਼ਕਰ ਵਿਖੇ ਲਗਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਗੀਝਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਬੀਕਾਨੇਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਠਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਤੌਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੱਠਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਉਠਾਂ ਦੀ ਉਪਲੱਭਤਾ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

○ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ

ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ

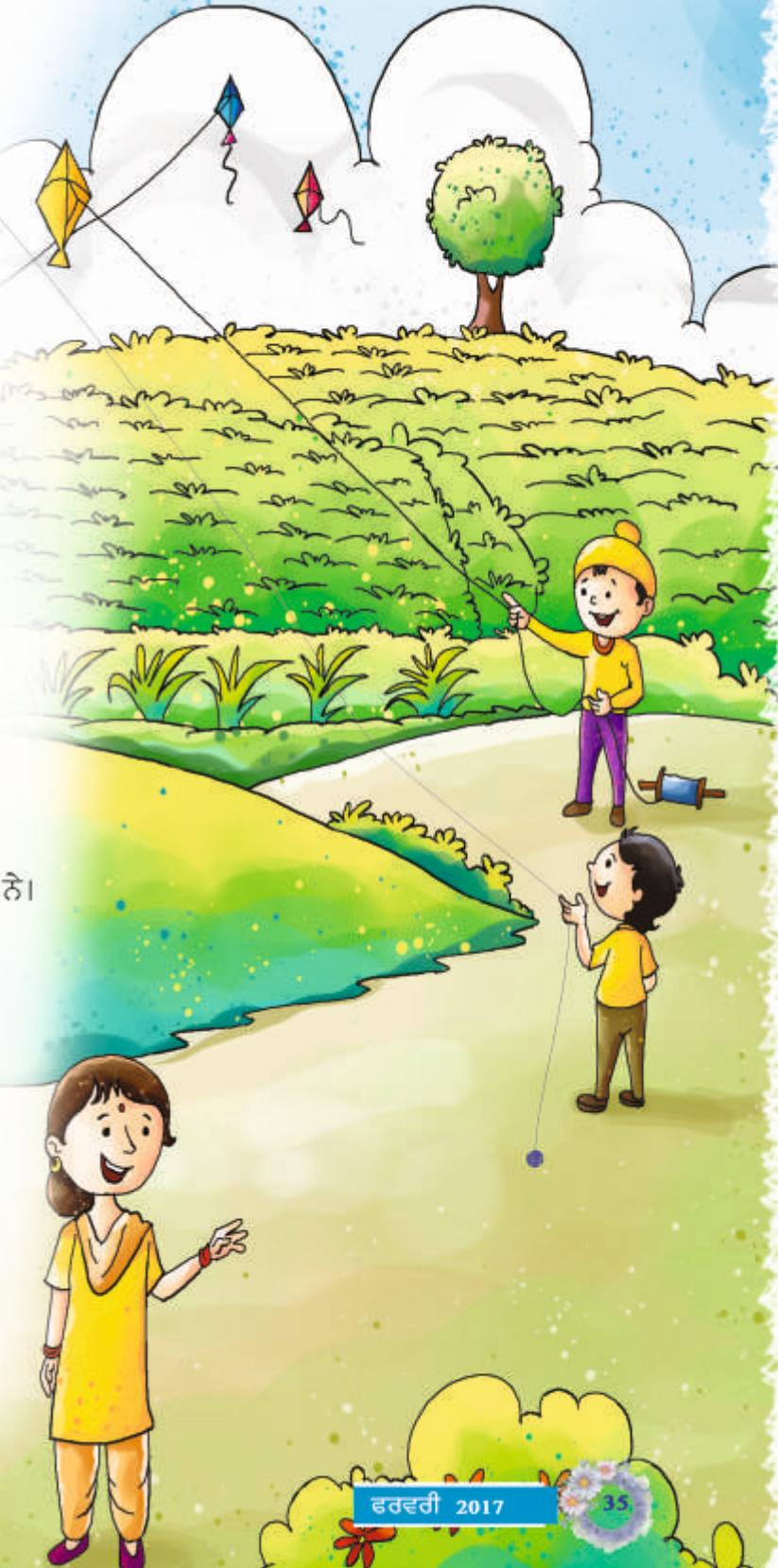
ਆ ਥੋੜੀ ਉੱਡੀ ਦੇ ਪੇਚੇ ਤੇ ਪੇਚਾ ਹੈ।
ਡੋਰਾਂ ਇਉਂ ਫਿਰਨ ਜਿਵੇਂ ਫਿਰਦਾ ਤੇਸਾ ਹੈ।
ਨੀਲ ਗਗਨ ਮੱਲਿਆ ਹੈ ਰੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ
ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ।

ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੀਲੀ ਸਰਸੋਂ ਹੱਸਦੀ ਹੈ
ਮੌਸਮ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਧੱਸਦੀ ਹੈ।
ਪਾਏ ਪੀਲੇ ਸੂਟ ਮਲੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ
ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ।

ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡੋਰਾਂ ਫੜੀਆਂ ਨੇ
ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਘੱਟ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੀਆਂ ਨੇ।
ਉੜੀਆਂ ਨੇ ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ ਸੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ
ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ।

ਪਾਲਾ ਮੁੱਕਿਆ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਆਈ ਹੈ
ਤਿਤਲੀ ਕੋਈ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਭਰਮਾਈ ਹੈ।
ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਫੈਲਾਏ ਰੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ
ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ।

ਮੇਰ ਪਪੀਰੇ ਕੋਇਲ ਗਾਵਣ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ
'ਬਾਲਮ' ਮਨਮੋਹਕ ਲੈਅ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਿੱਚ ਕਲੇਜੇ ਛਿੜਣ ਤਰੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ
ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੇ ਉੜੋਣ ਪਤੰਗਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ।

ਦਸੰਬਰ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਜੁਵਰਯ ਸਿੰਘ ਭਾਦਲਾ
(ਉਮਰ 12 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ - ਭਾਦਲਾ ਨੀਚਾ
ਡਾਕਖਾਨਾ - ਖੰਨਾ ਹੈਡ ਆਫਿਸ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ : ਲੁਧਿਆਣਾ
ਪੰਜਾਬ - 141401

ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
(ਉਮਰ 14 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਲੀਹਲ ਕਲੜ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਸੰਗਰੂਰ
ਪੰਜਾਬ - 148031

ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਜਸਮੀਨ ਕੌਰ
(ਉਮਰ 8 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਬੀਗਮਪੁਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਹੁਸ਼ਕਾਰਪੁਰ
ਪੰਜਾਬ

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

ਵਿਦਿਤ (ਖੁਸ਼ਹਾਲਪੁਰ)
ਯਸ਼ਿਕਾ (ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨ)
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ (ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ)
ਕਿਰਨਦੀਪ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਗੁਰਵਿੰਦਰ (ਜੀਰਾ)
ਖੁਸ਼ਵੰਤ (ਬਰਨਾਲਾ)
ਪੇਰਨਾ (ਬੇਦੀ ਨਗਰ)
ਸਹਿਜਪ੍ਰੀਤ (ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ)
ਅਰਚਨਾ (ਗਿੱਦੜਪਿੰਡੀ)
ਨਿਮਰਤਾ (ਬੁਢਲਾਡਾ)
ਨਿਹਾਰਿਕਾ (ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ)
ਗਗਨਦੀਪ (ਆਦਮਪੁਰ)
ਏਕਤਾ (ਹਰੀ ਕੇ ਪੱਤਣ)

ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ

ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ 20 ਫਰਵਰੀ 2017 ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਦਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦਫਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ ਅਪਰੈਲ 2017 ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ-ਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ। 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

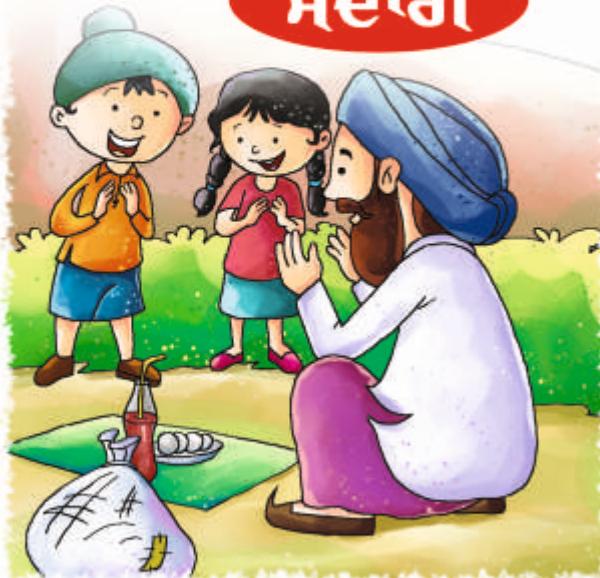
ਰੰਗਾ ਭਰੋ

ਨਾਂ ਉਮਰ

ਪੂਰਾ ਪਤਾ

ਮਦਾਰੀ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣ ਖਾਤਰ,
ਮਦਾਰੀ ਖੇਡ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ,
ਛੁੱਗਛੁੱਗੀ ਖੂਬ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੰਨੋ ਫੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲੋ ਪੈਸੇ ਕੱਚਦਾ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੌਥੀ ਪਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਣ ਹੈਗਨ,
ਐਸਾ ਖੇਡ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ,
ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਇਕੱਠੇ,
ਜਦ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਝਿੱਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੀ ਆਏ,
ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

□ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਝਿੱਲੇ

ਨਨਮਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ

ਸੁਭਮ (ਪਹਾੜਗੰਜ, ਸਿੱਲੀ) ਸੁਹਾਵਨੀ (ਪਹਾੜਗੰਜ ਸਿੱਲੀ) ਵਿਦਿਤ (ਠਾਣੇ)

ਨਿਖਿਲ (ਬੀਗੀ) ਲਾਤਿਕਾ (ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ) ਸਹਿਜਤਾ (ਇਲਹਾਬਾਦ)

ਗੁਰਵ (ਫਿੰਦਵਾਹਾ) ਨੌਜਵਾਨੀ (ਮੁੰਬਈ) ਹਰਿਵੀਤ (ਮੁਕਤਸਰ)

ਅਡਿਸੋਵ (ਹਰਿਆਈਪੁਰ) ਬੁਣਾਲ (ਮੁੰਬਈ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਮਾਰ (ਬੀਨਾ)

ਆਕਾਸ (ਗੀਵਾ) ਅਕਿਸਿਤ (ਪੀਸੀਬੈਂਗਾ) ਕਾਨਿਕਾ (ਪੀਸੀਬੈਂਗਾ)

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਭੋਜਨ ਹੈ “ਦੁੱਧ”

ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੁੱਧ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚਾ ਕਾਢੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਝੇ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਹਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਨੇਕ, ਦਾਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ ਆਦਿ ਲੈਣ ਲਗਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿ ਸਕੀਏ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੈਟੀਨ ਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਭੋਜਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਿਚ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਵੱਧਦੇ ਬੱਚਿਆ

ਲਈ ਪ੍ਰੈਟੀਨ ਅਤੇ

ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ

ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੁੱਧ

ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੀਂਦਾਂ ਅਤੇ ਨਨੀਆਂ

ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਦੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਜੀ ਖੀਰ, ਦਹੀ, ਲੱਸੀ, ਮੱਖਣ, ਮਲਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਬੱਚੇ ਅੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਦਿਨ ਭਰ ਉਗਜਾਵਾਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਕਬਜ਼ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਥੌੜਾ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਥਕਾਵਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦਿਓ। ਉਹ ਉੱਗਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ। ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਈਕ੍ਰੈਟ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਸਰਤ ਮਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਚੁਮਤੀ-ਛੁਰਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪੇਸ਼ਣ ਭੋਜਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ੴ ਸੁਨੀਤਾ ਗਾਬਾ

ਬਾਲ ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਧੀ

□ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਰ

ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸਾਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੀਰਬਲ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਨੌਜੇ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਥਾਦਸਾਹ ਅਕਬਰ ਆਪਣੇ ਆਗਰੇ ਵਾਲੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੀਰਬਲ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੁਪਾਰੀ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਇਕ ਮੀਆਂ ਕਿਲੇ 'ਚੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਮੀਆਂ ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਮਾਂ ਆ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ 'ਪਿੰਡੀ ਜੀ ! ਤੇਰੇ ਕੋਲ

ਚੂਨਾ ਹੈ?

ਕਿੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? - ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਚੂਨਾ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜੀ ਲੈ ਜਾਓ ਪਰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਏਨੇ ਚੂਨੇ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਗਈ?

ਕੀ ਦੱਸਾਂ ! ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਲਾਮਤ ਜਦੋਂ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਉਹ ਪਾਨ ਖਾਂਦੇ-ਖਾਂਦੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਓ।

'ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਫਨ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ।
ਵਾਹ ! ਪਿੰਡੀ ਜੀ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ?'

ਤੁਸੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਈ ਪਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਨੈਕਰ ਹੋ?

ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ

'ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ? ਕੋਈ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ,
'ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ?

ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ ?

'ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਤੈਨੂੰ
ਖਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ,

ਫਿਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਫਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ
ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

'ਆਖਿਰ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਹੈ?

ਪਾਨ ਵਿਚ ਚੂਨਾ ਜਿਆਦਾ ਲਗਾ ਦਿਤਾ
ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜੀਭ ਕੱਟ ਗਈ। ਇਸ
ਕਰਕੇ ਚੂਨੇ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ
ਤੈਨੂੰ ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਖਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

ਤੁਸੀ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਪਿੰਡੀ ਜੀ, 'ਤੁਸੀ
ਜੋਤਸੀ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ
ਗਿਆ, ਅੱਲਾਹ ਤੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖੇ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ
ਬਰਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਦੱਸ ਦਿਓ ਜੋਤਸੀ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ।

ਇਕ ਸੇਰ ਘਿੰਦੀ ਪੀ ਲਈ, ਫਿਰ ਚੂਨਾ ਲੈ
ਜਾਓ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਕਹੇ ਕਿ ਚੂਨਾ ਪੀ ਲੈ ਤਾਂ
ਬੈਧੜਕ ਹੋ ਕੇ ਚੂਨਾ ਪੀ ਲੈਣਾ। ਚੂਨੇ ਦਾ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਘਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਜੀਭ ਕੱਟੇਗੀ, ਨਾ
ਕਲੋਜਾ ਫਟੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਰੋਗੀ। ਚੂਨੇ
ਦਾ ਜਹਿਰ ਘਿੰਦੀ ਮਾਰੇਗਾ ਅਤੇ ਘਿੰਦੀ ਦਾ
ਜਹਿਰ ਚੂਨਾ ਮਾਰੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਲੜ-ਲੜ ਕੇ
ਆਪ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।

ਅੱਲਾਹ ਤੇਰੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਵਧਾ ਕਰੇ,
ਤੇਰੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਘਿੰਦੀ ਹੈ?

ਹਾਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਸੇਰ
ਘਿੰਦੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸੇਰ ਤੂੰ ਲੈ ਲੈ,
ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਤੌਲ ਕੇ ਇਕ ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਅਤੇ
ਇਕ ਸੇਰ ਘਿੰਦੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ
ਦਿਤਾ।

ਦੋਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਮੀਆਂ ਨੇ
ਇਕ ਸੇਰ ਘਿੰਦੀ ਪੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚੂਨਾ ਲੈ ਕੇ
ਮਹਿਲ ਵਲ ਦੇੜ ਗਿਆ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਕੀ ਚੂਨਾ
ਲਿਆਏ ਹੋ?

ਮਹਾਰਾਜਾ ! ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੀਆਂ ਬੜੇ
ਹੀ ਮਾਧੂਸ ਲਿਹੇ ਵਿਚ ਬੋਲੇ !

ਬੈਠ ਜਾਓ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਬੋਲੋ।

ਮੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਗਿਆ
ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਿਖਾ
ਕੇ ਝੱਟ ਖਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੀਆਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪਾਨ ਦੇਣ
ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ
ਕਿ ਮੀਆਂ ਤੂੰ ਅਜੇ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ? ਇਕ
ਪਾਈਆ ਚੂਨਾ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਤੂੰ ਜਿਉਦਾ ਘੁੰਮ
ਰਿਹਾ ਏਂ? ਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸਾਰੀ
ਆਪਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ
ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚ
ਛੋਟੇ ਸਿੰਘਸਨ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ
ਦੇ ਅੱਠ ਮੰਤਰੀ ਬੱਲੇ ਚੌਕੀਆਂ ਤੇ ਬਿਠਾਏ ਗਏ
। ਅਕਬਰ ਅਤੇ ਬੀਰਬਲ ਦਾ ਸਾਥ ਬਹੁਤ
ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

❶ ਚੰਗਾ ਦਿਸਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗਾ
ਬਣਨ ਲਈ ਜੀਉ।

(ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਨੋਭਾ ਭਾਵੇ)

❷ ਜੋ ਝੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ
ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ)

❸ ਗੁੱਸਾ ਹਵਾ ਦਾ ਉਹ ਬੁੱਲਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਲ
ਦੇ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(ਸੰਤ ਤੁੱਕਾ ਰਾਮ ਜੀ)

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

- ਸਭ ਮਿਲ-ਜੂਲ ਕੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉ।
- ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।
- ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਪਿਆਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ।
- ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਉਥੇ ਜੋ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੁੱਛੀਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ।
- (ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਸਵਿੰਦਰ ਹਰਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ਼)
- ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ)
- ਮਹਾਨ ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ - ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਢਾਲਦਾ ਹੈ।
- (ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ)
- ਜਦੋਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਦੋਵੇਂ ਖੰਭ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਪੰਡੀ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਦਾ ਹੈ।
- (ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ)
- ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਟਦੀ ਹੈ, ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।
- (ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ)
- ਜੇਕਰ ਸਾਡੀ ਭਾਵਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਜਰੂਰ ਗਲਤ ਹੋਣਗੇ।
- (ਹੈਜ਼ਲਿਟ)
- ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਦਾ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ।
- (ਰਿਗਵੇਦ)
- ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਹੋ ਪਰ ਦੁਸਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣੋ।
- (ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਤੀਰਥ)

ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ - ਪ੍ਰੀਤੀ-ਰਾਣਾ (ਪਟਿਆਲਾ)

ਦੋਸਤ

□ ਸੁਦਰਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਤੋਂ ਗੱਲ ਛੁਪਾਏ ਨਾ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਉਲੰਘ ਬਣਾਏ ਨਾ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਦਾ ਭੇਦ ਦਰਸਾਏ ਨਾ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਏ ਨਾ।

ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਏ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੰਮ ਆਏ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਦੋਸਤ ਬਚਾਏ।
ਦੋਸਤ ਉਹ ਜੋ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਇਜ਼ੱਤ ਬਣਾਏ।

ਜੋ ਦੋਸਤ ਦਾ ਟੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵੰਡਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਦੋਸਤ ਖੁਦਗਰਜੀ ਨਾ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ,
ਜੋ ਦੋਸਤ, ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ,
ਔਸੇ ਦੋਸਤ ਦਾ 'ਪ੍ਰੇਮੀ' ਜੱਸ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ

ਭੁਗਵੰਤ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਸੀ। ਉਹ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੇਤਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਤਾਦੀਨ ਸੀ। ਮਾਤਾਦੀਨ ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਜਿਥੇ ਦੋ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਬੇਟੇ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਕ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਅਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਤਾਦੀਨ ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ। ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਮਾਤਾਦੀਨ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਨਿਖਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਫਿਰ ਵੀ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਤਾਦੀਨ ਬਿੱਝੇ ਕੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ— ਮੇਰੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਪ ਮੇਰੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਕੱਢਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ।

ਬੇਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ— ਬੇਟਾ! ਨੋਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਤੇਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੋ ਰੂਪਏ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮੂਰਤੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਅਪਣੇ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਤੂੰ ਇਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਤਾਦੀਨ ਅਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਬੜਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਡਿਗਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ— ਅੱਜ ਆਪ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗਾ।

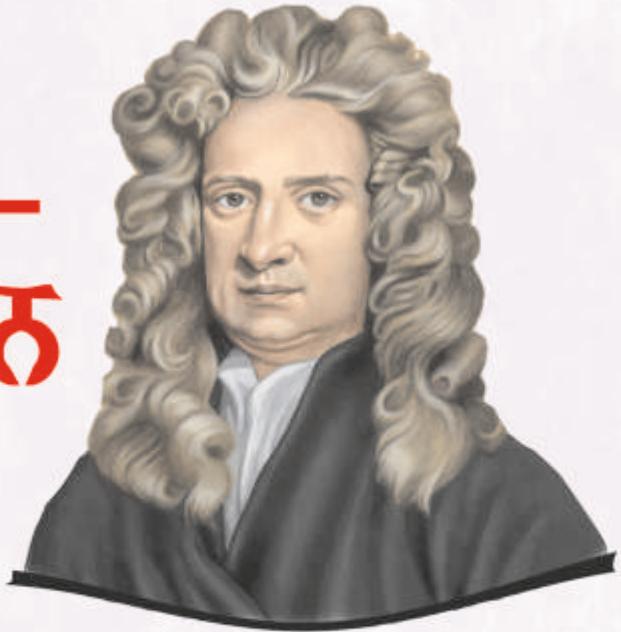
ਬੇਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦੇਵਤਾਦੀਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੇਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਜਿਆ ਹੰਕਾਰ ਢੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

● ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ

❖ ਦਿਨੋਸ਼ ਦਰਪਣ

ਦਿਆਲੂ ਨਿਊਟਨ

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹਰ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਸਦਾਚਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਦਾਚਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੇ। ਨਿਊਟਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਪਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਤੇ ਜਾਨ ਛਿੜਕਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਗਤ ਨੂੰ ਨਿਊਟਨ ਕੁਝ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਆਨ ਮਗਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੱਥ-ਲਿਖਿਤ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਵੀ ਕੋਲ ਹੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਇਕ ਮੌਮਬੱਤੀ ਬਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਲਿਖਦੇ-ਲਿਖਦੇ ਟਿਊਟਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਕੁੱਤਾ ਭੱਕਦੇ ਹੋਏ ਉਠਿਆ। ਇਸ ਉਠਾਪਟਕ ਵਿੱਚ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬਲ ਰਹੀ ਮੌਮਬੱਤੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੱਥ-ਲਿਖਿਤ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਤੇ ਢਿੱਗ ਪਈ। ਮੌਮਬੱਤੀ ਦੀ ਲੋਅ ਤੋਂ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਥੋੜੀ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਕਿਤਾਬ ਰਾਖ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਨਿਊਟਨ ਨੇ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਨੂੰ ਢੂਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਛੱਪਣ ਦੇ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਨੂੰ ਰਾਖ ਦੇ ਢੇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ।

ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਾਂਡੂਲਿੱਧੀ ਦੇ ਸੜ ਜਾਣ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਪਰੰਤੂ ਨਿਊਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਂਟਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਵਿਸਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ ਨਿਊਟਨ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੂਕ ਪਸੂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੂਕ ਪੀੜਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਡੂ ਗਿਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ।

ਸੱਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿੱਚ ਵਾਲੇ ਨਿਊਟਨ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਦਾਚਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਇਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਇਆ। ■

ਦਾਦਾ ਜੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ : ਅਜੈ ਕਾਲਜ਼

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਬਾਪੁ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੱਚਿਓਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬਾਂਦਰ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੈਲ ਆਏ?

ਨਹੀਂ ਦਾਦਾ ਜੀ,
ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।

ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ
ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਇਕ ਵਾਰ ਚੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਗਾਂਧੀ
ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਸਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ ਆਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਂਪੀ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਖਿੱਡੋਣੇ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜੋ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗਾਂਪੀ ਜੀ ਉਸ ਖਿੱਡੋਣੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਬਾਪੂ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੋਈ ਯਾਦਾਂ ਚੁੜੀਆਂ ਹਨ?

ਗਾਂਪੀ ਜੀ ਬੋਲੇ - ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਣ ਖਿੱਡੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਬਾਂਦਰ ਬਣੇ ਹਨ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੇਖੋ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਵੇਖੋ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਜਾਹੂ ਬਾਂਦਰ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਬਾਂਦਰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਕਾਜਾਰੂ ਬਾਂਦਰ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਬਾਂਦਰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲੋ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਇਵਾਜਾਰੂ ਬਾਂਦਰ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਬੁਰਾ ਨਾ ਵੇਖੋ, ਬੁਰਾ ਨਾ ਸੁਣੋ, ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲੋ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮੈਂ ਘਰ - ਘਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਲੇਕ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਣ।

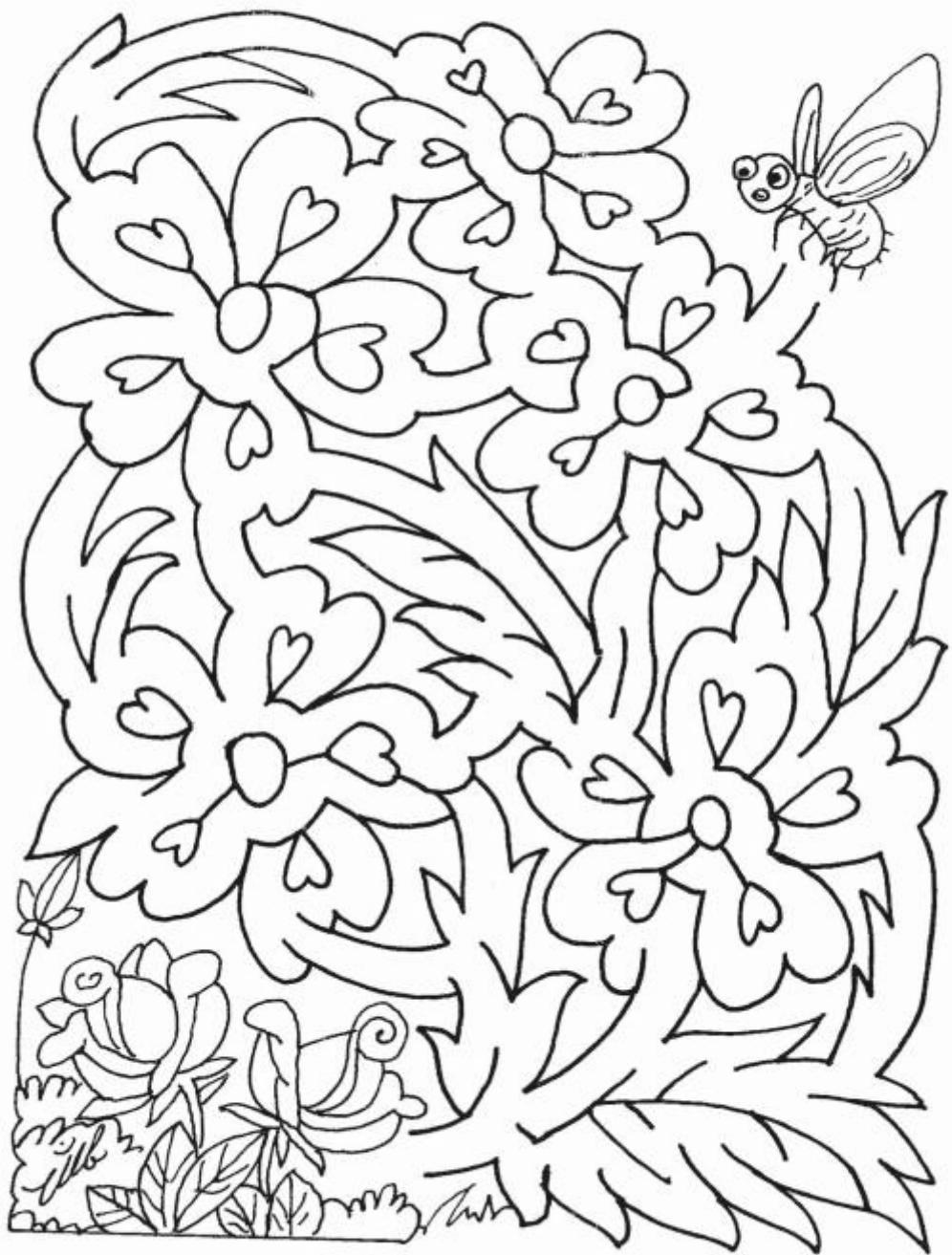
ਤਾਂ ਹੀ ਸਭ ਬੋਲਦੇ ਹਨ - ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਾਂਦਰ।

ਹਾਂ ਬੱਚਿਉ! ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

□ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ

ਤਿੱਤਲੀ ਨੂੰ ਛੁੱਲ
ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਓ

निरंकारी पत्र-पत्रिकाएँ पढ़ें और पढ़ाएं!

सन्त निरंकारी
(ग्यारह भाषाओं में)

एक नज़र
(तीन भाषाओं में)

हँसती दुनिया
(चार भाषाओं में)

‘सन्त निरंकारी, हँसती दुनिया (हिन्दी, पंजाबी व अंग्रेजी) एवं ‘एक नज़र (हिन्दी/पंजाबी) की सदस्यता के लिए सम्पर्क करें पत्रिका विभाग, निरंकारी कॉम्प्लेक्स, निरंकारी स्थेवर के पास, निरंकारी कालोनी, दिल्ली-110009
0114-7660200, E-mail : patrika@nirankari.org

Sant Nirankari Satsang Bhawan
1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI-400 014 (Mah.)
e-mail : chandunirankari@yahoo.com & marathi@nirankari.org

अन्य भाषाओं की पत्रिकाओं की सदस्यता के लिए निम्नानुसार सम्पर्क करें

TAMIL
Sant Nirankari Satsang Bhawan, #7, Govindan Street, Ayavoo Naidu Colony, Aminji Karai, CHENNAI-600

ORIYA
Sant Nirankari Satsang Bhawan, Kazidha, Post Madhupatna, CUTTACK-753 010 (Orissa)

TELUGU
Sant Nirankari Satsang Bhawan, No. 6-2-970, Khairatabad, HYDERABAD-500 029 (A.P.)

GUJRATI

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 31, Pratapganj, VADODARA-390002 (Guj.) Ph. 0285-275068

KANNADA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 88, Rattanvilas Road, Southend Circle, Basavangudi, BELGURU-560 004 (Karnataka) Ph. 080-020-0000

BANGLA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 1-D, Nazar Ali Lane, Near Beck Bagan, KOLKATA-700 019

पत्र-पत्रिकाओं के प्रभार अभियान में शोगदान देकर खदगुल माता जी के आशीर्वाद के पात्र हों।

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/77

: Delhi Postal Regd. No. DL-(N)-01/0137/2015-17
: Licence No. U (DN)-60/2015-17
: Licenced to post without Pre-payment

kids
Nirankari
spiritual dreamland for kids

Spiritual Zone for kids

With the blessings of His Holiness
Experience online spiritual learning
with exciting and fun features
highlights our mission's message.
Visit regularly to watch tiny tots
excelling in the spiritual journey.

kids.nirankari.org

- His Holiness Message
- Glimpse of Blessing
- Message in colors
- Poetry Fantasy
- Wacky and True
- Fun Games

- Hansti Duniya
- Kids Creation
- Kids Activities
- Jokes
- Avtar Vani
- Story Time

Share
your talent
in form of
painting, poetry
& story

